

HALGAZDÁLKODÁS

Jelen háttéranyag a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló [T/11113. számú törvényjavaslathoz készült, amely többek között a halgazdálkodást, a hal és élőhelyének védelmét, valamint a halak és haltermékek kereskedelmének feltételeit szabályozza.](#)

- A magyar halászati ágazat a mesterséges tavakban, medencékben történő haltermelést, a természetes vizeken folyó kereskedelmi halászatot és az ezen vizek horgászati hasznosításával összefüggő halgazdálkodási tevékenységeket foglalja magában.
- Az [Európai Tanács 1198/2006/EK rendelete \(2006. július 27.\)](#) előírta, hogy minden tagállamnak a Közös Halászati Politikával (KHP) összhangban lévő Nemzeti Halászati Stratégiai Tervet (NHST) kell készíteni a 2007-2013-as időszakra. A rendelet alapján a tagállamoknak az NHST mellett Halászati Operatív Programot (HOP) is kellett készíteniük, amely a tagállam társfinanszírozott támogatási rendszerét részletezi. A két dokumentum összefügg egymással, de külön-külön is értelmezhető.
- A Közös Halászati Politika céljainak végrehajtását 2014–2020 között elősegítő pénzügyi alap neve Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) lesz.

Magyarországon az **egy főre jutó halfogyasztás** mindig is elmaradt az európai országok átlagától és a táplálkozástudomány által kívánatos szinttől is. A világháborút megelőzően, 1938-ban az egy főre jutó halfogyasztás mindössze fél kg volt évente, majd az 1950-es évek végére nagy eredménynek számított, hogy elértük az 1 kg-os szintet. Jelenleg 4,2-4,5 kg az átlagos halfogyasztásunk, de még így is messze elmaradunk az Európai Unió átlagos halfogyasztási értékétől, amely 22 kg/fő/év.

A **magyar halászat** mennyiségben és minőségben is képes kielégíteni a lakosság jelenlegi édesvízi halszükségletét, amiben kiemelt szerep jut a pontynak, a busaféléknek és az afrikai harcsának. A fogyasztói elvárásoknak megfelelően azonban az ország a haltermékek teljes körű biztosítása érdekében a tengeri eredetű halászati termékek vonatkozásában behozatalra szorul, melynek meghatározó hányadát az ágazatban érdekelt vállalkozások bonyolítják.

Az 1994 és 2010 közötti időszakban **Magyarország teljes haltermelésére vonatkozó adatokból** látható (*táblázat az utolsó oldalon*), hogy 1999-ben több mint 2000 tonnával megugrott a tógazdasági és intenzív üzemi haltermelés az előző évihez képest. A haltermelés növekedésének valószínű oka, hogy az 1997. évi XLI. törvény alapján megalapították hazánkban az **Országos Halászati Adattárat (OHA)**, amely pontosabb és részletesebb statisztikai adatszolgáltatást tesz lehetővé. Az évek során az OHA továbbfejlődött, és 2003-tól már külön adatok vannak a tógazdasági és intenzív üzemi haltermelésre, bruttó és étkezési kategóriában is.

A természetes vizeken és mesterséges víztereken történő halászatot és horgászatot jelenleg az [1997. évi XLI. törvény](#), valamint az ennek végrehajtására hozott [78/1997. \(XI. 4.\) FM rendelet](#) szabályozza. A halászati tilalmi időket, valamint a nem halászható halfajokat a [73/1997. \(X. 28.\) FM-KTM rendelet](#) határozza meg. A halászat és horgászat szabályozásában ezen kívül fontos szerepe van [a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvénynek](#), valamint a [vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvénynek](#) is.

HALTENYÉSZTÉS ÉS HALÁSZAT MAGYARORSZÁGON

Magyarországon a **két alapvető haltermelési technológia a tógazdasági haltermelés** (tradicionális halfaja a ponty), **és az intenzív üzemi haltermelés** (döntő többségben előállított halfaja az afrikai harcsa).

A **tógazdasági haltermelés** mintegy 80 százalékát a ponty alkotja, de emellett még busa, amur és néhány ragadozó faj (csuka, harcsa, süllő) is előállításra kerül. Magyarország területén mintegy 390 tógazdaság működik. Az Agrárgazdasági Kutató

Intézet szerint 2011-ben a rendelkezésre álló 26,5 ezer hektárból összesen 24 364 hektáron folyt tógazdasági haltermelés, melynek döntő többségét magántulajdonban lévő társas vállalkozások üzemeltették. A tógazdasági tavak területéből 7304 hektár esik a NATURA 2000 hatálya alá, de minden halastóra jellemző, hogy a haltermelés mellett számos védett és ritka természetvédelmi érték fennmaradását is lehetővé teszi. Így például hazánk jelentős vidra illetve nagykócsag állományai is főként a halastavakba telepített és nevelt halak jelentette bőséges táplálékforrásnak köszönhető.

A hazai tógazdaságokba kihelyezett és lehalászásra került halmennyiséget tekintve, a 2000-es években az összes kihelyezett anyag – egy év kivételével – mindig 7000 tonna felett volt, az összes lehalászott anyag pedig minden évben 17800 tonna felett volt, 2007-ben meghaladta a 21000 tonnát is. Sajnálatos tény azonban, hogy az elmúlt években a tógazdaságoknál gyakorlatilag nem végeztek tőrekonstrukciót.

Az **intenzív üzemi haltermelési rendszerekben** főként pisztráng-, tok- és harcsafélék, valamint egyes tengeri halak termelése történik. Az *üzemek bruttó halhozama körülbelül 2000 tonna*, melynek 95 százalékát étkezési célra állítják elő. Az intenzív haltermelő rendszerek meghatározó halfaja az afrikai harcsa, amely a termelésnek mintegy 90 százalékát teszi ki. Az étkezési célú afrikai harcsa és a tokfélék esetében a kibocsátott végtermék mennyisége növekedett, az étkezési pisztráng termelése viszont csökkent. Az intenzív haltermelő üzemek nagy része geotermikus energiát hasznosító rendszer.

Természetes vizek hasznosítása

A halászati ágazat másik termelőbázisa a természetes vizek hasznosítása, amely kétirányú lehet: kereskedelmi halászati és rekreációs célú. A rekreációs célú hasznosítás többségét a horgászat, kisebb hányadát pedig a kisszerszámú halászat alkotja. A halászat és a horgászat összesített 2010-es adatai alapján a természetes vizekből és víztározókból származó halzsákmány 52,2 százaléka ponty volt, ami a '90-es évek 40 százalék alatti részesedéséhez képest jelentős aránynövekedést mutat. Ennek oka a teljes halzsákmány csökkenésében keresendő, amely 6000 tonna körüli éves mennyiségre mérséklődött.

Hazánk horgásztársadalma mintegy a 340 ezer fő.

Magyarországon 140 ezer hektár vízterületen lehet horgászni, melyek közül a horgászegyesületek és a szövetségek (összesen 630 szervezet) által hasznosított vízterület 31375 hektár.

A horgászhasznosítók az elmúlt öt évben átlagosan évente 3.942 tonna halat fogtak ki, 2,4 milliárd forint értékben.

NEMZETI HALÁSZATI STRATÉGIAI TERV, HALÁSZATI OPERATÍV PROGRAM

A **Nemzeti Halászati Stratégiai Terv** (NHST) – illeszkedve a Közös Halászati Politikához – a magyar halászati ágazatra vonatkozó elképzeléseket tartalmazza. A stratégia első pillére az a célkitűzés, hogy az EU és a világtárlaghoz mért igen alacsony *halfogyasztásunkat növelni kell*.

A stratégia második pillére természetes vizeink produktivitásának és biológiai sokféleségének megőrzése, a növekvő rekreációs igények kielégítése mellett és a természetesvízi halászat hagyományának megőrzésével. Az NHST célkitűzésrendszere további globális, általános, specifikus és operatív célkitűzéseket foglal magában.

A **Halászati Operatív Program** (HOP) Magyarország 2007-2013 közötti időszakra szóló halászatfejlesztési programja, amely a halászati ágazat Európai Halászati Alapból támogatható céljait tartalmazza. Az NHST-ben lefektetett célokra a Halászati Operatív Programon belül 2007-2013 között a tárfinanszírozással együtt Magyarország mintegy 47 millió euróval gazdálkodhat.

A 2014–2020-as időszakra vonatkozóan az Európai Bizottság egy új európai alapra tett javaslatot az uniós halászati és tengerpolitika tekintetében, melynek elnevezése **Európai Tengerügyi és Halászati Alap** (ETHA). A tervek szerint az új pénzügyi alap elő fogja mozdítani a közös halászati politika reformjához kapcsolódó célok megvalósítását, valamint segítséget fog nyújtani a halászoknak a fenntartható halászatra való áttérésében, a tengerparti közösségeknek pedig gazdaságuk diverzifikációjában. Olyan projekteknek nyújt majd finanszírozást, amelyek új munkahelyek létrehozására irányulnak, illetve arra, hogy az európai tengerparti térségekben javuljon az életminőség. A tervek szerint az adminisztratív eljárások egyszerűbbé válnak majd, hogy a kedvezményezettek könnyebben jussanak finanszírozáshoz.

BELVÍZI HALÁSZAT AZ EURÓPAI UNIÓBAN

A belvízi halászat az **Európai Unió 21 országában** (Ausztria, Bulgária, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Magyarország, Írország, Olaszország, Lettország, Litvánia,

Lengyelország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Hollandia, Egyesült Királyság) művelt tevékenység és gazdálkodási forma.

A **halászati víztest** szempontjából három fő kategória különböztethető meg:

- nagyobb folyók térségei és torkolataik;
- természetes tavak;
- víztározók (természetes és mesterséges), partmenti lagúnák és tavak.

Az Európai Unió tagállamai különböző módon szabályozzák a belvízi halászati működést, melyhez az EU nem rendel központosított elveket, direktívákat. Néhány országban (Ausztria, Svédország, Finnország, Egyesült Királyság) az állam által fenntartott szervezetek végzik a halászatot. A tagországok egy másik csoportjára pedig az a jellemző, hogy a magán szférából vonnak be szereplőket a halászati hasznosítás elősegítésére. Az adminisztráció és a szabályozás általában centralizált, de néhány országban regionális elven működik (Olaszország, Spanyolország), míg több országban elkülönítik a természetes személyek és a gazdasági társaságok által kért és kapott engedélyeket.

A belvízi és a tógazdasági halászat között nincs jelentős konfliktus, de uniós szinten is általános a horgász szervezetek és a halászati szervezetek közötti konfrontáció.

Az Európai Unió meghatározta azokat a **problémás területeket**, ahol a helyzet javítása szükséges:

- a halállományok csökkenése, az ökoszisztéma pusztulása;
- a pénzügyi eszközökhöz (támogatás, banki kölcsönök) való hozzájutás lehetőségének elégtelensége;
- a hatósági figyelem csökkenése;
- alulszervezettség.

Magyarország haltermelése 1994-2010

Magyarország haltermelése 1994-2010								
Év	Tógazdasági termelés (t)		Intenzív üzemi termelés (t)		Természetesvízi zsákmány (t)		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2010	18559	12306	2114	1938	6216	6006	26889	20250
2009	19927	13027	2066	1798	6364	6098	28357	20923
2008	20071	13735	2461	1952	7394	7024	29926	22711
2007	21384	13878	2283	1987	7024	6669	30691	22534
2006	20762	12898	2081	1789	7540	7172	30383	21859
2005	19173	12189	1921	1471	7609	7317	28633	20977
2004	18729	11457	1784	1287	7242	6817	27755	19561
2003	17754	10818	1249	1050	6536	6118	25539	17986
Év	Tógazdasági és intenzív üzemi bruttó termelés (t)		Tógazdasági és intenzív üzemi étkezési termelés (t)		Természetesvízi zsákmány (t)		Összesen (t)	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2002	19116		11574		6750	6438	25866	18012
2001	19442		13050		6638	6138	26080	19188
2000	19904		12852		7101	6810	27005	19662
1999	19123		11947		7514	7105	26637	19052
1998	16858		10263		7265	6040	24123	16303
1997	14510		9334		7406	7036	21916	16370
1996	13518		8170		7606	7178	21124	15348
1995	15549		9933		7314	7059	22863	16992
1994	15650		9837		8301	8107	23951	17944

Források:

- [A magyar halászatról. Halászati Lapok, 2012. január](#)
- [Danó Éva, Ózsvári László: A halászat és haltenyésztés hazai helyzete 1994-2010 között. Halászati Lapok, 2013. március](#)
- [Fűrész György: A horgászat helyzete, szerepe és jövője Magyarországon. 2012. július 2.](#)
- [Horgászat és halászat szabályozása Magyarországon. Vidékfejlesztési Minisztérium, 2012. február 10.](#)
- [Párbeszéd az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról. Halászati Lapok, 2012. március](#)
- [Román Zoltán \(szerk.\): Halászati Operatív Program Magyarországon. 2010.](#)
- Szűcs István, Maác Miklós (szerk.): A hazai agrárszabályozás felépítése, intézményrendszere. Magyar Agrárkamara, Budapest, 2012.
- [Urbányi Béla, Mihálffy Szilvia, Bokor Zoltán: A belvízi \(inland\) halászat helyzete az EU-ban. Halászati Lapok, 2011. január](#)
- [A közös halászati politika számokban. Statisztikai alapadatok. Európai Unió, 2012.](#)
- [Az Európai Bizottság halászárral kapcsolatos oldala](#)

Készítette: Elekházy Nóra
Képviselői Információs Szolgálat

Országgyűlési Könyvtár

E-mail: infoszolg@parlament.hu
Intranet: <http://infoszolg.ogyk.hu>
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.